

Sygn. akt III AUa 603/12

## WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 października 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie III Wydział Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jadwiga Radzikowska
Sędziowie:	SSA Maria Szaroma SSA Ewa Drzymała (spr.)
Protokolant:	st. sekr. sądowy Ewa Dubis

po rozpoznaniu w dniu 24 października 2012 r. w Krakowie

sprawy z wniosku **E. R. i T. R.**

przeciwko **Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego**

przy udziale zainteresowanego **H. W.**

o składki

na skutek apelacji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego i zainteresowanego H. W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie Wydziału VIII Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 10 stycznia 2012 r. sygn. akt VIII U 1213/10

**I. z m i e n i a zaskarżony wyrok i oddala odwołanie,**

**II. zasądza od T. R. i E. R. solidarnie na rzecz adw. E. U. – kuratora dla nieznanego z miejsca pobytu H. W. kwotę 360 zł oraz na rzecz Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego kwotę 120 zł tytułem kosztów postępowania.**

Sygn. akt III AUa 603/12

## UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 10 stycznia 2012 r. Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział VIII Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną przez **E. R. i T. R.** decyzję Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział (...) w K. z dnia 5 stycznia 2010 r. w ten sposób, że stwierdził, iż E. R. i T. R. nie ponoszą solidarnej odpowiedzialności wraz z H. W. za zaległości z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników za okres od dnia 1 lipca 2006 r. do 30 czerwca 2007 r. w kwocie 1.004,00 zł, składek za okres od III kwartału 2006 r. do II kwartału 2007 r. oraz należnych od nich odsetek za zwłokę w kwocie 376,00 zł liczonych od dnia wydania decyzji, powyższe na łączną kwotę należności 1.380,00 zł, w tym

ubezpieczenie wypadkowe, chorobowe i macierzyńskie w kwocie 288,00 zł tytułem składek oraz odsetek w kwocie 108,00 zł; na ubezpieczenie emerytalno-rentowe w kwocie 716,00 zł tytułem składek oraz odsetek w kwocie 268,00 zł.

Sąd Okręgowy wywiódł, że E. R. i T. R., jako nabywcy, w dniu 25 kwietnia 2007 r. zawarli z H. W. umowę przeniesienia własności nieruchomości, która nie zawierała żadnych zapisów zaświadcujących istnienie po stronie zbywcy jakichkolwiek niespłaconych zobowiązań publicznoprawnych, a w szczególności nie zawierała żadnych informacji o stwierdzonym w związku z tą czynnością obciążeniu nieruchomości. Zaś odpowiedzialność nabywców nieruchomości, o jakiej mowa w art. 112 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 749 ze zm.) może zostać podniesiona, jeżeli organ rentowy ujawniłby swe roszczenie poprzez obciążenie hipoteką nieruchomości będącej przedmiotem przeniesienia własności. W konsekwencji uznał Sąd Okręgowy, że skoro organ rentowy nie ujawnił w księdze wieczystej zaległości składkowych H. W., to E. R. i T. R. odpowiedzialności za te składki ponosić nie powinni, tym bardziej, że przy dochowaniu należytej staranności nie mieli podstaw do przyjęcia, że nabywają nieruchomość od osoby, która nie opłacała należnych składek na ubezpieczenie społeczne rolników.

**Apelację** od wyroku Sądu pierwszej instancji wywiedli Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego oraz zainteresowany H. W..

**Organ rentowy** zaskarżył wyrok Sądu pierwszej instancji w całości zarzucając naruszenie prawa materialnego, a to art. 52 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jedn.: Dz. U. z 2008 r. Nr 50, poz. 291 ze zm.) w zw. z art. 112 § 6 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 749 ze zm.) poprzez jego niezastosowanie i wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu apelacji podniesiono, że Sąd pierwszej instancji nie podając podstawy prawnej rozstrzygnięcia wskazał jedynie, że wnioskodawcy działali w zaufaniu do wpisów w księdze wieczystej i zachowali należyłą staranność. Tymczasem z brzmienia art. 112 § 1 i 6 Ordynacji podatkowej wynika, że nabywca nieruchomości dla zwolnienia się od odpowiedzialności powinien zażądać wystawienia zaświadczenia na podstawie art. 306g tej ustawy i dopiero wówczas można mówić o zachowaniu należytej staranności.

**Zainteresowany** zaskarżając wyrok Sądu pierwszej instancji w całości wniósł o jego zmianę i oddalenie odwołania, względnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie kosztów postępowania. Zarzucił naruszenie art. 26 ust. 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.) w zw. z art. 52 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jedn.: Dz. U. z 2008 r. Nr 50, poz. 291 ze zm.) poprzez przyjęcie, że obligatoryjnym warunkiem solidarnej odpowiedzialności wnioskodawców jest ujawnienie roszczenia w księdze wieczystej nabytej nieruchomości, a także naruszenie art. 112 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 749 ze zm.) w zw. z art. 52 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników poprzez przyjęcie, że nabywcy nieruchomości rolnej nie ponoszą solidarnej odpowiedzialności ze zbywcą tej nieruchomości za zaległości z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników. Zainteresowany zarzucił też naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną ocenę dowodów oraz brak wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego, przejawiające się w arbitralnej, nie mającej wystarczającego oparcia w materialne dowodowym ocenie, iż wnioskodawcy dochowali należytej staranności przy ustaleniu stanu zadłużenia z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników.

W uzasadnieniu apelujący podniósł m.in., że wbrew stanowisku Sądu pierwszej instancji z przepisu art. 26 ust. 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z art. 52 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników nie wynika obligatoryjny charakter ujawnienia roszczenia organu rentowego w księdze wieczystej poprzez obciążenie nabytej nieruchomości hipoteką. Należności z tytułu składek są bowiem zabezpieczone z mocy ustawy. Apelujący zakwestionował także przyjęcie przez Sąd pierwszej instancji należytej staranności w działaniu wnioskodawców jako nabywców nieruchomości rolnej. Do takiej oceny konieczne było uzyskanie przez nabywców zaświadczenia

o wysokości zaległości składkowych zbywającego. Zgodnie bowiem z art. 112 Ordynacji podatkowej, nabywca nie odpowiada tylko za zaległości, które nie zostały wykazane w zaświadczeniu, o którym mowa w art. 306g tej ustawy.

### **Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:**

Apelacje zasługują na uwzględnienie, albowiem podniesione w nich zarzuty są trafne.

Wobec niespornych okoliczności faktycznych, istotę sporu w niniejszej sprawie stanowiło ustalenie, czy spełnione zostały przesłanki określone w art. 112 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 749 ze zm.) w zw. z art. 52 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jedn.: Dz. U. z 2008 r. Nr 50, poz. 291 ze zm.) dla odpowiedzialności wnioskodawców E. R. i T. R. za zaległości H. W. z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników.

Trafnie podnoszą apelujący, że ratio legis przewidzianej w art. 112 Ordynacji podatkowej instytucji odpowiedzialności osoby trzeciej – nabywcy majątku podatnika, za zobowiązania podatkowe (w niniejszej sprawie zobowiązanie do zapłaty składek na ubezpieczenia społeczne rolników w oparciu o art. 52 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników), jest zabezpieczenie należności Skarbu Państwa (organu rentowego), gdy podatnik (płatnik) nie wywiązuje się ze swoich obowiązków. Z treści powyższego przepisu wynika, iż nabywca przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części odpowiada całym swoim majątkiem solidarnie z podatnikiem za powstałe do dnia nabycia zaległości podatkowe związane z prowadzoną działalnością gospodarczą, chyba, że przy zachowaniu należytej staranności nie mógł wiedzieć o tych zaległościach. W przedmiotowej sprawie Sąd Okręgowy przyjął, że skoro organ rentowy nie ujawnił w księdze wieczystej zaległości składkowych H. W., to wnioskodawcy odpowiedzialności za te składki ponosić nie powinni, albowiem przy dochowaniu należytej staranności nie mieli podstaw do przyjęcia, że nabywają nieruchomość od osoby, która nie opłaciła należnych składek na ubezpieczenie społeczne rolników. Stanowisko to jest błędne.

Z treści powołanego przepisu nie wynika aby warunkiem odpowiedzialności nabywcy przedsiębiorstwa (nieruchomości) jako osoby trzeciej było ujawnienie w księdze wieczystej hipoteki na rzecz organu podatkowego (rentowego) obejmującej zaległości w płatnościach należności publicznoprawnych. Należności z tytułu składek są zabezpieczone ustawowym prawem zastawu na ruchomościach i zbywalnych prawach dłużnika. Zaś z faktu, iż organowi rentowemu przysługuje dla zabezpieczenia należności z tytułu składek hipoteka przymusowa na wszystkich nieruchomościach dłużnika ( art. 27 ust.3 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych Dz.U z 2009r, Nr.205, poz. 1585 ze zm.) nie można wyciągać wniosku, że ustanowienie hipoteki jest obowiązkiem wierzyciela, którego niedopełnienie pociąga za sobą ujemne skutki w dochodzeniu należności. Natomiast dla pewności obrotu i zabezpieczenia interesu nabywcy majątku, w art. 112 § 6 Ordynacji podatkowej przewidziano możliwość uzyskania stosownego zaświadczenia w przedmiocie ewentualnych zaległości podatkowych (składkowych) zbywcy majątku, które to zaświadczenie ma ten skutek, że niewymienionymi w nim należnościami nie można obciążyć osoby trzeciej (nabywcy). Zaniechanie uzyskania takiego zaświadczenia obciąża osobę trzecią i nie może prowadzić do uwolnienia jej od odpowiedzialności z art. 112 § 1 powołanej ustawy. Nie miały więc znaczenia dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy podnoszone przez wnioskodawców okoliczności, które Sąd pierwszej instancji uznał za doniosłe, iż nie wiedzieli oni, że nabywają nieruchomość rolną od osoby, która posiada zaległości w płatnościach składek na ubezpieczenie społeczne rolników albowiem umowa przeniesienia własności nie zawierała żadnych zapisów wskazujących na istnienie niespłaconych zobowiązań publicznoprawnych. Po to przepisy Ordynacji podatkowej przewidują możliwość sprawdzenia, czy na zbywcy składników majątku (w tym przypadku nieruchomości) nie ciąży zaległości podatkowe (składkowe), które mogłyby rodzić odpowiedzialność nabywcy na podstawie art. 112 w zw. z art. 52 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, aby nabywca nie zasłaniał się brakiem wiedzy w tym przedmiocie. Z § 6 art. 112 Ordynacji podatkowej wynika jasno, że nabywca nie odpowiada za zaległości podatkowe, które nie zostały wykazane w zaświadczeniu, o którym mowa w art. 306g. W myśl tego ostatniego przepisu organy podatkowe (organ rentowy), za zgodą zbywającego, wydają na wniosek nabywcy, o którym mowa w art. 112 § 1, zaświadczenie o wysokości zaległości podatkowych (składkowych) zbywającego. Z powołanych regulacji wynika zatem możliwość podjęcia działań zabezpieczających interes nabywcy majątku poprzez uzyskanie stosownego zaświadczenia

w przedmiocie ewentualnych zaległości podatkowych zbywcy majątku. Zaniechanie tych działań obciąża osobę trzecią i nie może prowadzić do uwolnienia go od tej odpowiedzialności.

Trafne są więc zarzuty obu apelacji, że Sąd pierwszej instancji bezpodstawnie przyjął, iż nie istniały podstawy do stwierdzenia odpowiedzialności wnioskodawców za zobowiązania składkowe H. W., z uwagi na ich niewiedzę w tym przedmiocie, mimo dochowania przez nich należytej staranności przy nabyciu nieruchomości rolnej. Przed zawarciem umowy nabycia nieruchomości nie wystąpili oni bowiem o wydanie zaświadczenia o ciężących zaległościach składkowych na H. W., zatem ich odpowiedzialność w świetle wyżej przedstawionych wywodów i regulacji prawnych nie została wyłączona. To zaś skutkowało zmianą zaskarżonego wyroku i oddaleniem odwołania.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok i orzekł jak w sentencji. Zaś o kosztach orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. i przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 sierpnia 1982r. w sprawie stawek... oraz stawek należności kuratorów ( Dz.U. Nr. 27, poz.197ze zm.) w związku z rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.) oraz rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 r. Nr 163, poz.1349 ze zm.).